

א. רמב"ם | שבת פרק י

רש"י

משנה. הבונה - שאמרו באבות מלאכות, כמה יבנה כו'.
... כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת - שיש
מתקיימת כיוצא בו, [ואין מוסיף עליה]. בשבת - אעושה
מלאכה קאי.

ו. שבת קג ע"א

זה הכלל: זה הכלל לאתווי מאי? לאתווי דחק קפיזא
בקבא.

רש"י

דחק קפיזא בקבא - בגולם גדול הראוי לחוק בו קב, חקק
שלש לוגין, ואף על פי שעתיד להוסיף - יש שמקיימין
כו.

ז. רמב"ם | שבת פרק יא

[הלכה טו] אין הכותב חייב עד שיכתוב בדבר הרושם
ועומד כגון דיו ושחור וסקרא וקומוס וקלקנתוס וכיוצא
בהם, ויכתוב על דבר שמתקיים הכתב עליו כגון עור
וקלף ונייר ועץ וכיוצא בהם, אבל הכותב בדבר שאין
רישומו עומד כגון משקין ומי פירות, או שכתב בדיו
וכיוצא בו על עלי ירקות ועל כל דבר שאינו עומד פטור,
אינו חייב עד שיכתוב בדבר העומד על דבר העומד, וכן
אין המוחק חייב עד שימחוק כתב העומד מעל דבר
העומד.

מגיד משנה

אין הכותב חייב עד וכו'. משנה שם (ק"ד): כתובה
למעלה. ומ"ש רבינו ויכתוב על דבר שמתקיים מפורש
בתוספתא זה הכלל כתב דבר של קיימא בדבר שאינו ש"ק
או דבר שאינו ש"ק בדבר שהוא ש"ק פטור עד שיכתוב
דבר של קיימא בדבר שהוא ש"ק ע"כ. וכבר כתבתי פרק
ט' משנה שם (ק"ב): מוכחת שבכל מלאכת שבת בעיני
דבר המתקיים:

ה. ירושלמי | שבת פרק ז הלכה ב

מה בניין היה במשכן. שהיו נותנין קרשים על גבי אדנים.
ולא לשעה היתה. א"ר יוסי מכיון שהיו חונים ונוסעים
על פי הדיבור כמי שהיא לעולם. א"ר יוסי בי רבי בון
מכיון שהבטיחן הקדוש ברוך הוא שהוא מכניסן לארץ
כמי שהוא לשעה. הדא אמרה בנין לשעה בנין.

[הלכה יב] הבונה כל שהוא חייב, המשוה פני הקרקע
בבית כגון שהשפיל תל או מילא גיא הרי זה בונה וחייב,
אחד נתן את האבן ואחד נתן את הטיט הנותן את הטיט
חייב, ובנדבך העליון אפילו העלה את האבן והניחה על
גבי הטיט חייב, שהרי אין מניחין עליה טיט אחר, והבונה
על גבי כלים פטור.

[הלכה יג] העושה אהל קבוע הרי זה תולדת בונה וחייב,
וכן העושה כלי אדמה כגון תנור וחבית קודם שישרפו
הרי זה תולדת בונה וחייב, וכן המגבן את הגבינה הרי זה
תולדת בונה, ואינו חייב עד שיגבן כגרוגרת, המכניס יד
הקרדום בתוך העין שלו הרי זה תולדת בונה וכן כל
כיוצא בו, וכן התוקע עץ בעץ בין שתקע במסמר בין
שתקע בעץ עצמו עד שנתאחד הרי זה תולדת בונה
וחייב.

ב. רמב"ם | שבת פרק ז

[הלכה ו] וכן הלוקח חלב ונתן בו קיבה כדי לחבצו הרי
זה חייב משום תולדת בורר שהרי הפריש הקום מן החלב,
ואם גבנו ועשהו גבינה חייב משום בונה, שכל המקבץ
חלק אל חלק ודבק הכל עד שיעשו גוף אחד הרי זה דומה
לבנין, וכן לכל מלאכה ומלאכה מאלו האבות יש להן
תולדות על דרך זו שאמרנו, ומגוף המלאכה הנעשית
בשבת תדע מעין איזה אב היא ותולדת איזה אב היא.

ג. שבת קלח ע"א

ותני: הגוד והמשמרת כילה וכסא גלין - לא יעשה, ואם
עשה - פטור אבל אסור. אהלי קבע - לא יעשה, ואם עשה
- חייב חטאת.

ד. רמב"ם | שבת פרק יג

[הלכה יד] העושה נקב כל שהוא בלול של תרנגולים כדי
שיכנס להן האורה חייב משום בונה, המחזיר דלת של
בור ושל דות ושל יציע חייב משום בונה.

ה. שבת קב ע"ב

משנה. הבונה כמה יבנה ויהא חייב? - הבונה כל שהוא.
והמסתת, והמכה בפטיש ובמעצד, הקודח כל שהוא -
חייב. זה הכלל: כל העושה מלאכה,
ומלאכתו מתקיימת בשבת - חייב.

ט. שבת לא ע"ב

וקסבר רבי יוסי: סותר על מנת לבנות במקומו - הוי סותר, על מנת לבנות שלא במקומו - לא הוי סותר. אמר ליה רבה: מכדי, כל מלאכות ילפינן להו ממשכן והתם סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא! אמר ליה: שאני התם, כיון דכתיב על פי ה' יחנו - כסותר על מנת לבנות במקומו דמי,

י. שבת עד ע"ב

הקושר והמתיר. קשירה במשכן היכא הוא? אמר רבא (2): שכן קושרין ביתדות אהלים. - (קושרים?) [א"ל אביי] ההוא קושר על מנת להתיר הוא! אלא אמר אביי: שכן אורגי יריעות שנפסקה להן נימא קושרים אותה.

גהות הב"ח

(ב) אמר רבה שכן קושרין ביתדות אהלים ההוא כצ"ל ותיבת קושרין נמחק.

יא. פרי מגדים | או"ח אשל אברהם סימן שטו, א

שאלה, מי שנפל סוכתו בליל יום טוב ראשון אם רשאי לומר לעכו"ם להניח הסכך עליה או לאו, ואם יש לחלק בין יום טוב או שבת בתוך החג. הנה אם מניח קנים ואין בכל אחד רוחב טפח, אף שיש בין קנה לקנה פחות משלשה טפחים יש לומר לבוד לקולא אמרינן, לא לחומרא, ומיהו יש לומר בסכך שמניחין הוה אהל כי מניחין הרבה זה על זה וסמוך לזה, ואהל קבוע הוה שמונח לשמונה ימים ותשעה והוה איסור תורה ואסור על ידי עכו"ם, כי אם שבות דשבות במקום מצוה. ואף אם היה מקצת סכך מונח לתוספת אהל יש בקבוע הוה מן התורה, ודוקא תוספת אהל עראי שרי, הא קבע לא,

יב. שער הציון | סימן שטו

(ב) דאם עושה עניבה שיתקיים זמן הרבה חשיב אהל קבע כיון שיש רחב טפח, וחייב מן התורה [באשל אברהם סעיף קטן א ובמשבצות זהב אות ח' הוסיף דאפילו בלא קשר, כל שהוא פורס לזמן מרובה הוי אהל קבע]:

(יא) ולקשור וילון בעניבה שלא תניד הרוח, משמע ממגן אברהם דלא חשיב בזה מחיצת קבע, שמפרש גבי מחיצה של הפסק בפני הנר דצריך לקשור שלא יהיה הרוח מנידו, ואפילו הכי שרי אם לא משום שהוא מחיצה המתרת, וגבי וילון כתב בבית יוסף דאם מחברה מכל הצדדין שלא יהיה הרוח מנידו חשיב קבע [ומצאתי שעמד בזה עליו שם הפרי מגדים וכתב ויש לעיין], ולפי מה שכתבתי מקודם דדוקא אם עשויה להיות עומד כן כמה ימים, ניחא בפשיטות, דהכא הוא רק לפי שעה, אי נמי, דשם שעשויה לסתום פתח של בנין קבוע חמיר טפי:

יג. ערוך השולחן | אורח חיים סימן שטו

[סעיף א] כמו שבנין הוי אב מלאכה כמו כן עשיית אהל הוי תולדה דבנין וכמ"ש הרמב"ם בפ"י דין י"ג העושה אהל קבוע ה"ז תולדת בונה וחייב וכו' הסותר אהל קבוע ה"ז תולדת סותר וחייב והוא שיתכוין לתקן עכ"ל וכבר בארנו זה בסי' שי"ג סעיף ג' ע"ש והחשוב מן התורה הוי דוקא באהל קבוע ומדרבנן אסרו אפילו אהל עראי כמ"ש הרמב"ם בפכ"ב דין כ"ז וז"ל העושה אהל קבוע חייב משום בונה לפיכך אין עושין אהל עראי לכתחלה ולא סותרין אהל עראי גזירה שמא יעשה או יסתור אהל קבוע ואם עשה או סתר אהל עראי פטור ומותר להוסיף על אהל עראי בשבת כיצד וכו' עכ"ל וזהו כלליות דיני אהל ואין לשאול כיון דעשיית אהל הוי תולדת בונה וחייבם שוה סקילה וחטאת א"כ למה בבונה חייב בכל שהוא כמ"ש בסי' שי"ג ובאהל בעינן דוקא אהל קבע ולא תהא אהל עראי כאהל כל שהוא כמו בבנין האמנם אין זה שאלה דבנין אפילו כל שהוא מיהו שם בנין עליו דמתקיים לזמן מרובה משא"כ אהל כשאינו קבוע אינו מתקיים אלא לשעה ואין שם אהל על זה ואף על גב דהבאנו שם מירושלמי דגם בנין לשעה הוה בנין ע"ש מיהו עכ"פ ראוי להתקיים ימים רבים אלא שהוא עשאו לשעה משא"כ אהל עראי אינו ראוי להתקיים כלל:

יד. מגן אברהם | סימן שיג

[ז] אין נועלין בהם. וה"ה בפקק החלון אם אינו עשוי לפתוח אלא לעתים רחוקים הוי כאהל קבע (כמ"ש ברא"ש סוף עירובין ע"ש) עמ"ש סימן שט"ו ס"א:

טו. משנה ברורה | סימן שטו

(כ) והני מילי וכו' - הטעם דבאהל עראי כזה שאינו מתכוין בעשייתו לשם אהל שתחתיו אלא לתשמיש אחר על גביו מלמעלה ורק ממילא נעשה כמו אהל למטה לא אסרו אלא כשעושה גם מחיצות תחתיו. והיכא שפורס סדין או מחצלת לשם אהל כגון להגן מפני החמה והגשמים או כדי שיהיה ראוי להשתמש תחתיו באיזה דבר אסור אף בלא מחיצות וכהיא דסעיף ב' בסופו.

טז. מגן אברהם | סימן שטו

[ח] מותר לפתחו. דלאו מידי עביד אלא ליתובי בעלמא [רש"י] ומה"ט שרי להעמיד החופה ולסלק' וה"ה הדף שקבוע בכותל שבבה"כ שמניחין עליו ספרים וכ"כ בט"א:

יז. שער הציון | סימן שטו

(לה) לאפוקי בחופה שכוונתו בהגג לשם אהל, אפילו בלא מחיצות שם אהל עראי עליו, וכנ"ל במשנה ברורה סעיף קטן כ: